

El llenguatge

Els noms de sants...

També en el camp de l'onomàstica, més exactament, dels noms personals, de font o de pila —que a casa nostra encara són, en una immensa majoria, noms de sants— hem sofert la influència del castellà. Noms com «Francisco», «Fernando», «Domingo», «Antonio», «Alfonso», «Carmen», «Amparo», han estat —i són encara— molt habituals entre gent ben catalana, no pas necessàriament més castellanitzada que els que es feien dir Raquel, Josep, Pere, Jordi, Vicenç, Roser, Lluïsa, Mercè o Remedí. I ja no parlem dels diminutius o hipocorístics, on la castellanització ha causat autèntics estralls. De fet, molts dels qui avui es fan dir Francesc, Domènec, Ferran, Empar, etc és perquè han reaccionat, ells o llurs pares, contra una llarga tradició —si es vol, contra una rutina— talment com molts han renunciat a dir «qüento», «atun» o «àngul» i han optat decididament per dir conte, tonyina i angle.

Es comprensible, doncs, que la forma que han de revestir en català els noms de pila originis consultes molt freqüents. I, sobre aquesta qüestió, convé un aclariment essencial: que hi ha diversos noms de sants que tenen en català —com en d'altres llengües— dues formes diferents, que es poden considerar totes dues legítimes, com Antòs i Alfons, Anscari i Oscar, Feliu, Fèlix, Jaume i Santiago, Ramon i Raimon, Macià i Maties, Boi i Baldiri, Medir i Emeteri, Pelai i Pelagi, Nadal i Noel, Isabel i Esabet, i en podriem dir més. Encara que algunes d'aquestes formes duplicades, com Oscar, Fèlix, Santiago, Raimon, Noel i Esabet no són pròpiament catalanes, es justifiquen per raons varies: no es poden posar, ni de bon tros, en peu d'igualtat amb formes com «Francisco» o «Fernando». Així, la diferència entre Feliu —forma catalana— i Fèlix —forma llatina— es justifica pel sant que es tingui per patró: si hagué un sant Feliu, de suposat origen africà, vingut a Catalunya el segle III, i el seu nom evolucionà com un mot comú,

amb què divergeix del dels altres sants del mateix nom, no vinculats a Catalunya, que s'han mantingut invariables. Anscari i Oscar representen un cas diferent: el sant es deia realment Anscari però als països escandinaus, que anà a evangelitzar, hi esdevingué Oscar, forma que s'ha universalitzat: la doble forma, no és, doncs, en aquest cas exclusiva del català.

Deixant fins i tot de banda que el nom de cadascú és una cosa tan personal que cal respectar sempre, no creiem pas que per escrúpols lingüístics ningú s'hagi de sentir induït a un canvi del seu nom en el cas de cap d'aquestes formes duplicades que hem indicat.

Alber Jane